

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**S. Augustinus, Episcopus in Africa Hipponensis, Veritatis
Evangelico-Catholicæ In Potioribus Fidei Controversiis
Testis Et Confessor, Contra Bellarminum Et Alios
Scriptores Papæos, antiquos pariter & ...**

Reiser, Anton

Francofvrti, 1678

Lib. I. cap. 19. & 20. de Concilii Præsiede

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72506)

facie, Bellarmino rem hanc quasi extra omnem ponente controversiam, quæ tamen prolixâ opus habuisset probatione. Neque eum juvat quidquam, quod porrò in sequentibus ex Augustino & aliis Ecclesiæ Doctoribus adfert, qui *Concilia* dixerunt esse *Episcoporum*, cum ex Rhetoricis locutionem Synecdochicam debuisset intelligere, juxta quam positâ parte unâ non excluditur altera, nosque Evangelici ultrò largiamur, à potiori denominationem fieri, minoris tamen respectu non planè seposito, sed simul subintellecto; id quod statuendum quoque est de aliâ ejusdem augusti Doctoris Sententiâ, quæ juxta Bellarmini mentem dixit vel scripsit, *Concilio Episcoporum consensum esse totius Ecclesiæ consensum*; quamvis si Augustini verba ritè attendantur, alium planè sensum nobis objiciant, nimirum, *Concilio illius plenarii*, de quo intra pluribus, *Sententiam fuisse totius Ecclesiæ consensu* (vel consensione) *firmatam*, quando videlicet facta in eodem contra hæreticorum anabaptismum decisio totius Ecclesiæ consensu probata fuit, & mediantibus Episcopis tanquam ordinariis Pastoribus acceptata, quod tam nihil juvat Bellarmini causam, quàm si Tridentinæ Synodi sententiam totius Ecclesiæ, quæ Pontificem Romanum pro Episcoporum maximo habet, consensu dicat firmatam, exceptâ tamen Galliâ, quæ etsi in Doctrinâ Fidei decretis in eâ factis non contrariatur, ob alia tamen ibidem statuta, quæ libertatibus Ecclesiæ Gallorum videntur contraria, Promulgatio utriusque sæpius & frequentissimè tentata hæcenus impetrari non potuit, præter Grammondum, Thuani Continuatores, *Petro de Marcâ* in de Concordiâ Sacerdotii & Imperii, cum non unis observationibus id referente, ab aliis etiam non semel nec uno in loco notatum. *Superest* objectio aliqua ex Augustino, quam Bellarminus refutandam sumsit; videlicet ex numero Exemplorum, quæ docent, *coram populo tanquam iudice causas Fidei disputatas fuisse*, illud etiam observari dignum est colloquium, quod Augustinus coram auditoribus suis cum Maximino Arianotum Episcopo habuit, non alium certè in finem, quam ut expensâ utriusque Sententiâ ad normam S. Scripturæ judicarent, uter eorum in viâ Veritatis orthodoxæ incederet, ac penes quem victoria staret. Distinctione huic Exemplo satis conatur facere Bellarminus, dum aliud esse dicit *iudicium publicum*, aliud verò *privatum*; hoc tantum, non illud populo esse adscribendum. At ablutit iterum Bellarminus à Controversiæ statu, cum hic non agatur de potestate judicandi, quam neque Episcopis in Concilio congregatis absolute concedimus, sed de interessendi jure, an nimirum ordini Laicorum, sive jam Superiores sint, sive inferiores, omnis in Concilio locus denegari debeat, iisque ad ea solum amplectenda sint obligati, quæ ab Episcopis hanc autoritatem sibi merè adtribuentibus Synodaliter decernuntur & præscribuntur. De cætero sicut Laici, quatenus Laici, iudicium, quod Bellarminus ad differentiam publici dicit privatum, in publico neminem obligat; ita si id ad normam S. Scripturæ formetur, quæ Spiritus probare docet, cur non quemvis in conscientia, atque adeò publicè etiam obligare possit dici, planè non video. Locum hic habere debet *Ambrosii* illud, ad quod Bellarmino, quod respondeat, in promptu non fuit: *Isle populus iudicet, cujus in corde lex Divina est, non humana; Lex non atramento scripta, sed Spiritu DEI vivit*. Et hanc Augustini etiam fuisse Sententiam, dubitare non licet iis, qui Augustinum quævis *Ambrosii* dicta vel scripta in summo habuisse pretio non nesciunt.

CAPVT DECIMUM NONVM & VIGESIMVM,

DE

Generalis Concilii Præsides.

Hunc dum non nisi Pontificem Romanum esse vult Bellarminus, omnia iterum momenta suo comportat, quæcunque aliquâ saltem ex parte & in speciem id videntur insinuare, Augustino tamen nullibi ad testimonium vocato, nisi quod in objectionum Refutatione, quæ ex augustissimo hoc Patre in contrarium adferuntur, amoliri à se omnibus modis conatur. Duo autem sunt præprimis, undè constat, hunc Sanctum Doctorem Pontificis Romani autoritatem quoad jactatum in Conciliis præsidium non agnovisse. Et prius quidem exhibet Augustinum historicè referentem, quid in causâ Cæcilianiani, Carthagenensium Episcopi, ex unâ, ex alterâ verò parte Donatistarum ab Imperatore Constantino sit factum, eis primùm dante Episcopum Romanum eum aliis quibusdam Episcopis, postmodum ab hujus Concilii Sententiâ adpellantibus alios in Gal-

Epist. 119.
ad Januar.lib. 1. de
Bapt.
cap. 18.lib. II, cap.
17, num.
6. & 7.
conf.
Limn.
Notit.
Franc. lib.
III, cap. 8.Orat. in
Athen.
lib. V.
Epist. 32.

liâ Episcopos, & cum neque hi satis omni ex parte facerent, sibi met ipsi ultimum ad eorum petitiones reservante iudicium, quod omnino fieri neque debebat, neque poterat, si id Jus Pontifex Romanus ad se solum pertinere, vel ipse Constantinus Princeps omnium Christianissimus sibi minus id competere existimasset, nihil aliâs agens, quod officii sui limites transgredi iudicavit. Bellarminus dum ad hoc factum respondere debuit, quia ritè non potuit, calumniatus est, scribens, *hereticos argumentari ex gestis hæreticorum. Nam quod male fecerint recurrendo ad Imperatorem tanquam Iudicem, & quod pejus fecerint rursus ad Eum adpellando, Augustinum agnoscere, Donatistas merito reprehendentem, quod Cæcilianum apud Imperatorem accusaverint, cum potius apud Episcopos transmarinos Eum convincere debuissent, & laudantem è contrario Imperatorem, quod ordinatus egerit, Donatistas ad se venientes remittendo ad iudicium Melchiadis, Romani Pontificis, & quod egre tulerit ad se adpellari, iudicans, coactum se post Episcopos, ut vel sic frangeret furorem Donatistarum, insuper etiam, quod intellexerit, se iudicare non posse suo iure, sed eâ tantum spe, quod Episcopi postea veniam illi darent, à quibus eam petiturus erat.* Atqui, non ex gestis hæreticorum, sed partim ipsius Constantini Imperatoris, partim ipsius Episcopi & Pontificis Romani, aliorumque Episcoporum ad id delectorum argumentantur Evangelici. Non ex gestis hæreticorum, dico, ut non omnia hæresin sapiant, quæcunque ab hæreticis vel dicuntur vel aguntur, ut aliundè manifestum est; sed partim ex actis ipsius Constantini, quem Christianissimum modò dixi Imperatorem, non facillè quidquam extra & præter Muneris sui rationes agentem. Nota est in vulgus illa vox celebris, quâ Episcopos intra, se Episcopum extra Ecclesiam Divinitus constitutum dixit, quamvis ab hoc argumento abstinendum esse iis censuit Petrus de Marcâ, qui eo ad adferendam Principibus tuendæ Ecclesiæ auctoritatem uti solent, motus Græci apud Eusebium Textus verbis, non ad res, sed Personas respicientibus, ita ut significetur, Episcopos Eorum gerere curam, qui Ecclesiæ adscripti fidem Christianam profiterentur, se verò gentilium, qui essent extra Ecclesiam, saluti consulere, Sacrificiis paganorum vetitis, Dominicæ diei cultu ipsi etiam gentilibus præcepto &c. quæ tamen an ad Constantini mentem dici possint verè, multum omnino dubitatur. Quidquid autem de eo sit, quod Eruditis amplius discutendum proponitur, id certum est, quod idem Petrus de Marcâ ibidem Eusebii auctoritate refert, hunc ipsum Constantinum Synodis Episcoporum à se (NB.) indictis interfuisse, atque Rerum in deliberationem vocatarum se participem fuisse, communemque procurasse concordiam, tanquam communem Episcopum à Deo constitutum. Ad laudem Constantini Imperatoris hæc pertinere nemo non videt, qui Jure etiam naturali id urgente suum cuique didicit tribuere; quam laudem nullo planè modo minuit, sed potius & insigniter quidem auget, quod Augustinus locis per Bellarminum citatis, & de quibus supra etiam fuit actum, in causâ Cæciliani & Donatistarum ab Eo non sine multo labore actum per partes memorat, quo facillè occupatissimus circa res Imperii ordinandas superfedere potuisset, nisi conscientia urgente suam quoque circa res Ecclesiæ ex debito componendas operam summè duxisset necessariam, à nemine unquam ob id tanquam falcem in alienam messem mittens severiori Censuræ objectus, nisi Bellarminum malè iudicandum sit scripisse, Constantinum fuisse quidem magnum Imperatorem, sed non magnum Ecclesiæ Doctorem, quod supra etiam ex debito animadvertum fuit. Sed & addidi, partim ex actis ipsius Episcopi & Pontificis Romani aliorumque Episcoporum in Italiâ & Galliâ ad id à Constantino deputatorum argumentantur Evangelici, cum de nullo eorum Augustinus quidquam narret, undè Suspicio potuerit nasci, ægrius illos tulisse id, quod Constantinus in negotio hoc tantâ cum sollicitudine egit, aliosque etiam ex Ratione officii agere voluit. Pontifex certè Romanus, cujus hodiè Successores omnia motu proprio agere videri volunt, moneri se à Constantino, imò provocari à se ad aliud Concilium, quin ipsum quoque Imperatorem, passus non fuisset, si eâ se Divinitus auctoritate in rebus controversis pollere existimasset, quam dicti Successores hodiè sibi à non planè nullis adulatoribus adscribi sustinent, & pro quâ tanquam, non ut pro Aris, sed ut plurimum focus acerrimè dimicant, ac quovis modo contra ire aut dicere conantes dirissimis subjiciunt anathematibus, fulminibus tamen, quod Experientia plurium testatur Seculorum, apud multos brutis, qualia etiam quotannis Bulla Cœnæ non Dominicæ in vanum jacere solet & ceu bullas in aerem emittere. De cætero, quod Donatistarum procedendi modum contra Coecilianum ab Augustino descriptum attinet, adeò eum non adprobant Evangelici, ut potius Augustini exemplo quam

Lib. cit.
c. 10. n. 7.

NB.

Lib. 4. de
V. D. c. 11.

quam-maximè improbent, multumque mirentur Constantini patientiam, in tantâ perversissimorum & sapissimè damnatorum hominum pervicacia tam prolixè conniventis, nihilque omninò intermittentis, quod ad sanandos eorum animos potuit ullâ ratione desiderari, quamvis omnia irritò conatu fuerint tentata, Donatistis nihilo-minus Veritati cedere constanter, vel potius pertinaciter recusantibus. Ægrè quidem tulit Imperator, ad se à Concilio Episcopali utroque, Italico & Gallicano, fieri adpellationem; sed non ideò, quasi ipsa adpellatio fuisset illicita & impertinens, verum, quia Donatistas utrobique ad petiturum auditos & legitimè convictos nondum adquiescere vidit, sed eos magis semper magisque varias cedere turbas, Orbemque Christianum vix à persecutionibus gentilium aliquantisper Respirantem novis concutere motibus. Veniam quoque ab Episcopis rogavit Imperator, ab Episcopis inquam, non solum Episcopo & Pontifice Romano, quod omninò fieri debuisset, si is solus tantam, quantam hodiè, tum obtinisset auctoritatem; veniam rogavit, inquam, non quasi aliquid officio indignum suscepisset, sed ne videretur eorum Sententiam, tanquam minus sufficientem, quam ex Actis legitimam agnovit, vel retractare vel emendare, ad cuius confirmationem passus est ad se etiam adpellari, ne ullâ in re sibi quidquam fuisse denegatum Donatistæ conqueri possent. Quæ omnia & singula ritè ponderata facillè revellunt ea, quæ Bellarminus ad laudatam objectionem respondere conatus est, ut Evangelicis per calumniam detestandæ hæreseos notam inureret. *Sequitur* nunc alterum & posterius documentum, ex quo potest constare, Augustinum suo tempore hanc Pontificis Romani auctoritatem non agnovisse, quam Bellarminus eum aliis Scripioribus Papæ eidem adscribit. Desumitur illud è *Breviculo* Collationum, quas orthodoxi cum Donatistis per triduum habuerunt, Augustino eas recensente, ex quibus manifestum est, Constantinum per delegatum ad id Cognitorem Marcellinum non tantum præscripsisse modum, qui in Collationibus hisce observari deberet, sed & post Collationes de causâ utrinque disceptatâ judicasse. Quid ad hæc Bellarminus? *Collationes has fuisse extraordinarias & necessitate quâdam conceptas, Augustino id agnoscente. Præter id, iudicium hoc Marcellini tale non fuisse, de quali hic agatur, cum Marcellinus Imperatoris Constantini nomine non ita judicaverit, ut Ejus Sententia totam obligaret Ecclesiam, sed tantum ut audaciam Donatistarum reprimeret, tanquam Cognitor censens, Donatistas ita à Catholicis confutatos, ut non habuerint, quod respondere possent; sicut à Laurentio, inter Augustinum & Pascentium, Ariana hæreses sectatorem arbitro factum sit, cujus sententia pro Augustino tantum valuerit ad confusionem Pascentii, qui victus pronuntiabatur &c.* Pro responso notandum, etiamsi concedamus, fuisse actionem Catholicorum eum Donatistis cognitorem Marcellino extraordinariam, nihil tamen causæ Bellarmini accedere, nihil causæ Evangelicorum decedere, inde hoc etiam non attento nemo non videat, orthodoxos sine omni contradictione coram Judicibus Politicis disputasse, Eorumque iudicio se subjecisse, nullo planè modo id concessuros, si id solum ad Pontificem Romanum pertinere judicassent, neque etiam contra Donatistas ad hoc iudicium legitime provocaturos, si illud à Iudice incompetente profectum fuisset. Sit autem ita, non obligaverit Sententia Marcellini Cognitoris in se Ecclesiam, eâ tamen ratione obligavit, quam ipse Bellarminus non insufficientem agnovit, quâ Donatistas ita à Catholicis, Scripturarum videlicet testimoniis, observavit confutatos, ut respondendo quidquam ulterius opponere non poterint. Hoc certe respectu omninò fuit obligatoria hæc Marcellini Sententia, si id attendamus, quod Ambrosium sub præcedenci capitis finem monuisse vidimus. Eadem quoque est ratio Decisionis arbitrariæ à Laurentio post disputationem Augustini cum Pascentio factæ, id quod ipse iterum Bellarminus agnovit, ut nullâ prolixitate ad id demonstrandum opus sit.

Vid. Epist.
August.
num. 178.

